

Inleiding

Iedereen is het erover eens dat ons onderwijs van kwaliteit moet zijn. Maar over wat dat betekent, lopen de meningen nogal uiteen. Spreken over ‘de kwaliteit van onderwijs’ en over ‘onderwijs van kwaliteit’ is dan ook niet gemakkelijk. Het veronderstelt dat we weten wat ‘kwaliteit’ betekent, en dat we weten waar het in het onderwijs om gaat.

Wat bedoelen we met ‘kwaliteit’?¹ Is kwaliteit hetzelfde als tevredenheid van de afnemers? Maar naar welke afnemers luisteren we dan? De ouders of de leerlingen? En naar welke leerlingen? – ze zeggen immers niet allemaal hetzelfde! En afgezien daarvan: hebben tevreden leerlingen altijd gelijk? Of is ‘kwalitatief’ hetzelfde als ‘efficiënt en effectief’? Waarschijnlijk is goed onderwijs ook efficiënt en effectief, maar dat betekent nog niet dat efficiënt en effectief onderwijs ook altijd *goed* onderwijs is. Bovendien zijn efficiency en effectiviteit criteria waaraan *elke* menselijke activiteit getoetst kan worden, en die zeggen dus nog niets over het specifieke van goed *onderwijs*.

De verlegenheid die we voelen als we moeten zeggen wat we eigenlijk verstaan onder ‘kwaliteit’, staat in schril contrast met het gemak waarmee we de term ‘kwaliteit’ in de mond nemen – ook in verband met ons onderwijs. Politici en bestuurders lijken soms geneigd ongeveer elke maatregel te verdedigen met een beroep op (de verbetering van) de kwaliteit.

Waarschijnlijk zullen we niet anders over *kwaliteit* van onderwijs kunnen spreken, dan door het te hebben over wat

onderwijs eigenlijk is, en waar het in het onderwijs om gaat. Maar even waarschijnlijk is dat we ook dat niet gemakkelijk kunnen zeggen, en dat we het ook daarover niet gemakkelijk met elkaar eens worden.

Het Thijmgenootschap, uitgever van dit boek, heeft gemeend dat die moeilijkheid geen reden mag zijn om het niet te proberen. Wij hebben daarom een keur van auteurs, allen zeer intensief betrokken bij het onderwijs, uitgenodigd om onder woorden te brengen wat volgens hen (goed) onderwijs is.² De antwoorden op deze uitnodiging zijn, net als de auteurs, uiteenlopend: ze variëren van een column waarin pittig stelling wordt genomen tot een behoedzame overdenking. En omdat een goed gesprek veronderstelt dat je zelf ook kleur bekent, hebben we dat gedaan onder de titel: 'voorbeeldig onderwijs'. Goed onderwijs is volgens ons: onderwijs dat herkend wordt als voorbeeldig, en dat gegeven wordt door mensen die bereid zijn hun eigen voorbeeldrol onder ogen te zien.

NOTEN

- 1 Vgl. ook: Paul van Tongeren, 'Een andere kijk op kwaliteit'. In: M E S O Magazine (Tijdschrift voor schoolorganisatie en onderwijsmanagement voor VO / BE) 27 (2007) juni, nr. 154, pp. 27-30
- 2 Het Thijmgenootschap organiseerde op 4 november 2006 in 's Hertogenbosch een symposium onder de titel 'Voorbeeldig Onderwijs'. De bijdragen aan deze bundel zijn de bewerkte versies van de daar uitgesproken voordrachten.